

JORNADA DEL GRUP DE RECERCA IDENTITATS EN LA LITERATURA CATALANA «DONES I RONDALLES: NARRADORES, RECOL·LECTORES I PROTAGONISTES». Tarragona, 8 i 9 d'octubre de 2024.

Dones i rondalles: narradores, recol·lectores i protagonistes

Laia BERTRAN GENOVÈS

Universitat Rovira i Virgili, Tarragona

El 8 i 9 d'octubre de 2024, la Universitat Rovira i Virgili (URV) va acollir la Jornada del Grup de Recerca Identitats en la Literatura Catalana (GRILC). Encapçalada amb el títol «Dones i rondalles: narradores, recol·lectores i protagonistes», la jornada va contribuir a visibilitzar la presència de les dones en el folklore i va fer palesa la rellevància de dur a terme recerca acadèmica des de la perspectiva de gènere. D'aquesta manera, la trobada, que va aplegar destacables estudiosos del camp de l'etnopoètica, va reflexionar sobre el paper de les dones com a narradores, recol·lectores i protagonistes.

El dimarts 8 d'octubre, després de rebre els assistents, va tenir lloc la inauguració a càrrec de Magí Sunyer, director del GRILC; Miquel Àngel Pradilla, director del Departament de Filologia Catalana de la URV, i Antoni Nomdedeu, degà de la Facultat de Lletres de la URV. Seguidament, la jornada va engegar-se amb el bloc «Dones narradores». Així, va ser el torn de Marina Sanfilippo (UNED), que va exposar la ponència «La voz que mece la cuna: narradoras orales y subversiones ocultas», en què va caracteritzar el rol i les tècniques de les narradores. A continuació, Tània Muñoz (URV) va parlar sobre les «Creadores de viva veu: narradores orales a les comarques de Castelló» a partir dels materials i les dades recollides en el treball de camp de la seva tesi doctoral. La professora Carme Oriol (URV) va posar punt final a les sessions aprofundint en «Les dones com a narradores de rondalles» i oferint una panoràmica històrica sobre l'estudi del folklore des de l'enfocament de gènere. Finalment, el primer dia va concloure amb un debat entorn dels diversos temes tractats.

Les exposicions van continuar el dimecres 9 d'octubre. L'encarregada d'encetar el bloc «Dones recol·lectores» va ser Josiane Bru (EHSS), que va donar a conèixer al públic la folklorista Marie-Louise Tenèze amb la ponència convidada «De la collecte à l'enquête: Marie-Louise Tenèze, ethnologue en terrain occitan (1964-1966)». La seva presentació, que va ser pronunciada en francès, va comptar amb el suport de Laia Bertran (URV), que va resumir-la en català per tal de facilitar la comprensió de l'auditori. És també destacable que la jornada va homenatjar i recordar Josep Antoni Grimalt (1938-2024). L'encarregat de parlar-ne va ser Josep Temporal (GEE), que va resseguir la seva trajectòria amb «Josep Antoni Grimalt o la passió del catalogador». Representent la temàtica de les dones com a recol·lectores, Vicent Vidal (UA) va presentar el treball «Les recol·lectores valencianes de rondalles», en el qual va remarcar la tasca de recol·lectores contemporànies com ara Tània Muñoz. Tot seguit, Joan Borja (UA) va dissertar sobre «Les rondalles valencianes de Sara Llorens» a propòsit de la recerca que va dur a terme en l'obra *Les llegendes secretes de Sara Llorens. Llegendes alacantines* (2016). Acabades les ponències, va obrir-se una taula de debat en la qual es van poder resoldre les qüestions plantejades pels assistents.

Les sessions de la tarda van girar al voltant de les «Dones protagonistes», el darrer bloc de la jornada. Així, Caterina Valriu (UIB) va presentar la ponència

convidada «Dones protagonistes a les rondalles: entre l'enginy i la resiliència», en què va repassar rondalles com ara «L'amor de les tres taronges» parant atenció en els rols femenins. Seguint aquest fil, Emili Samper (URV) va sorprendre el públic amb l'estudi «Heroïnes de rondalla al còmic», elaborat a partir de les atrevides reescriptures de rondalles que han fet autores com Emily Carroll. Amb el títol «Els carrers no eren de les dones: domesticitat i limitació de moviment a les rondalles tradicionals», Montserrat Palau (URV) va exposar l'última intervenció de la jornada, que va centrar-se en l'anàlisi dels espais i els models femenins a les rondalles. A tall de cloenda, es va dur a terme un debat i Carme Oriol va pronunciar unes paraules d'agraïment per als ponents, assistents i organitzadors.

Després de dos dies intensos, la jornada «Dones i rondalles: narradores, recol·lectores i protagonistes» va demostrar que la perspectiva de gènere ofereix un ampli ventall de possibilitats d'estudi en l'àmbit del folklore. En aquest sentit, les aportacions presentades van ser de gran utilitat per reivindicar la diversitat de rols que han exercit (i exerceixen) les figures femenines en el terreny de l'etnopoètica. Alhora, també van evidenciar que encara hi ha molt de camí per recórrer des d'aquesta línia de recerca. Convé, doncs, continuar investigant la literatura oral amb ulleres liles per reinterpretar-la.